

## «Barcelona-Granada, un camí d'anada i tornada

**Alfredo Aracil**

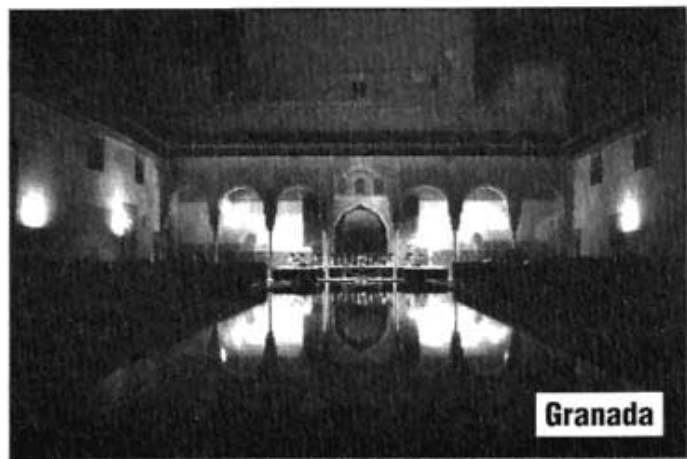
(Compositor, Director del Festival Internacional de Música y Danza de Granada)

No fou casual l'arribada de Josep Pons, l'estiu del 1994, a la direcció artística de l'Orquesta Ciudad de Granada: Pons, que ja hi havia col·laborat, figurava entre els seus directors predilectes i ell, al seu torn, havia tingut ocasió de comprovar les possibilitats de fer les coses seriosament que aquests músics oferien, un conjunt flexible en els concerts i atent en els assaigs com pocs que coneixo. El gust pel detall, el desig de treballar, la serietat, el risc, tot això que tantes vegades Pons ha declarat (i demostrat) perseguir, trobaven el vehicle necessari, la companyia adient, en l'Orquesta Ciudad de Granada, l'OCG. "Mai no hauria vingut a Granada –declarava l'any passat– si no hagués cregut que podia realitzar un projecte útil, tant per a l'orquestra com per a mi mateix". Mestre i professors tenien ganes d'aprofitar l'oportunitat que aquesta trobada els brindava.

Jo portava ja uns mesos a la ciutat i vaig ser testimoni de la il·lusió contagiosa de tots i dels fruits que s'han anat recol·lectant fins ara: versatilitat, fraseig minuciós, un so ben acurat, afinat, nítid... Alguns dels enregistraments que han fet conjuntament han aconseguit el "Diapasó d'Or", el 10 de la revista "Crescendo", les quatre "efes" de "Télerama", el "Xoc de l'any" de "Le Monde de la Musique", entre altres distincions, que s'afegeixen a la llista ja molt notable de les aconseguides per Josep Pons a títol personal i amb l'Orquestra de Cambra Teatre Lliure, amb la qual al seu temps es revelà en el panorama internacional.

Alessandrini, Benjamin, Hogwood, Atherton, Victòria dels Àngels, Biondi, Domingo, Menuhin, Coin, Ros Marbà, Penderecki, Robert King, Elisabeth Leonskaja, Colom i molts d'altres han col·laborat amb l'Orquestra de Granada; que diferents, la majoria d'ells, dels pesos pesats més freqüents en les programacions convencionals! I encara més: Carmen Linares, Enrique Morente, Ana Belén, Lluís Vidal, Miguel Ríos... Hi ha moltes maneres de fer bona música, molta música per descobrir, i la OCG sembla disposada a l'aventura. Fins i tot el repertori pot sonar a cosa nova quan és en bones mans.

Pons, professional des dels disset anys, al començament director d'una cobla-orquestra, després arranjador i pianista a la Nova Cançó, finalment fundador de l'Orquestra de Cambra del Lliure, probablement ja havia intuït d'adolescent, a Montserrat, l'amplada de la música: "allí vam



poder descobrir de nois Pierre Boulez i Ligeti..., les partitures ens arribaven al moment, teníem notícies d'ells...", mentre setmana rere setmana esgranaven, al cor, un motet, una missa de Victòria, Palestrina, Orlando di Lasso, Casanovas. Quanta música per descobrir sempre... i també ara, a Granada: "jo escolto flamenc i se'm posa la pell de gallina –confessa–, i quan els flamencs han vingut a escoltar l'orquestra, resten fascinats, també". Puc donar-ne fe. Alguna cosa semblant, en aquest cas relacionada amb el color i la pintura, degué passar fa més d'un segle entre Fortuny i els gitanos de l'Alhambra i el Sacromonte.

No sé si Fortuny fou el primer intel·lectual català seduït per Granada. Tampoc no sé molt bé quin desig especial de descobrir, quina invitació a descobrir-se, existeix entre Granada i Catalunya, però sobta la freqüència amb què això ha succeït des d'aleshores.

Marià Fortuny arribà a formar al seu voltant, a Granada, una colònia artística, freqüentada per Tomàs Moragas, Josep Tapiró, Ramon Tusquets i, més tard, ja mort el mestre, Arcadi Mas, Francesc Masriera o Joan Roig-Soler. Anys després Santiago Rusiñol viatjarà a Granada i repetirà visites fins a convertir-se en pont entre els escriptors granadins de la Cofradia del Avellano i els joves catalans aplegats a l'entorn de la seva casa-taller-museu del Cau Ferrat. Durant molt temps veurem Rusiñol a Granada dedicant-se a pintar, escriure, donar conferències o col·laborar en aventures i projectes com el cèlebre Concurso de Cante Jondo de 1922. Escriurà sobre Granada, la pintarà en nombroses ocasions, i Granada es farà eco de moltes d'elles. El 1903 havia publicat els seus *Jardins d'Espanya*, dels quaranta gravats dels quals quasi la meitat, disset, corresponen a temes granadins. Estimulat en gran part per aquest àlbum, Falla va escriure les *Noches en los jardines de España*, una part de les quals (i de *El amor brujo*) fou, a més, composta al piano del pintor al Cau Ferrat. Entre Falla i Rusiñol sempre existí una gran amistat i admiració.



A Barcelona, on en els anys vint va estrenar dues de les seves obres principals, *Psyché* i el *Concerto per a clavicèmbal*, va retornar Falla per última vegada l'octubre de 1939, ara per embarcar cap a Argentina, el seu darrer destí. Aleshores un altre artista andalús, amic de Falla i com ell mateix granadí d'adopció, ja havia deixat la ciutat cap a un camp de

Es el qui nunciat se subasta  
de la nostra reconeixement. En l'hora  
primera d'aquell dia clar en  
que l'...

... de  
del romanticisme  
... joia de  
... ric

refugiats a França: es tracta del pintor Manuel Ángeles Ortiz que vivia a Barcelona des del 1935 i havia col·laborat estretament amb Sert i l'Associació d'Escriptors i Artistes Antifeixistes durant la guerra civil.

En aquest breu repàs, no cal insistir massa sobre l'amistat entre García Lorca i Dalí; estudis importants ja ens han revelat el seu abast i els seus fruits. Lorca freqüentà Catalunya; va exposar els seus dibuixos a Barcelona de la mà de L'Amic de les Arts (germen d'ADLAN), i de la de Margarida Xirgu va estrenar la seva *Mariana Pineda*. Dalí no va arribar a viatjar a Granada, però d'alguna manera Lorca se'l va emportar fins allí: la *Naturaleza muerta* del 1924 sempre va presidir una de les parets de la seva cambra, i la fugaç però important revista "Gallo" li obrí les portes de bat a bat. S'hi va publicar, a més, una traducció primerenca del *Manifest antiartístic català*, la primavera del 1928. Podríem esmentar moltes altres anades i tornades, moltes mirades i influències, com l'admiració per Cambó d'Antonio Gallego Burín, intel·lectual granadí coetani de Lorca, que més tard, en els anys quaranta i cinquanta, havia de jugar un paper decisiu a la ciutat..., o la presència de professors granadins a les Universitats de Barcelona i de catalans a la de Granada o, més recentment, les fecundes mirades de Frederic Amat sobre Manuel de Falla i García Lorca.

Tampoc no podem oblidar aquí el Festival Internacional de Música y Danza de Granada i cal assenyalar el paper destacat o la complicitat que hi tingueren molts artistes catalans: primer Victòria dels Àngels, Cassadó o Toldrà. Després Ros Marbà, La Fura dels Baus, Cesc Gelabert... i no només artistes, ja que Joan Francesc Marco o Maricarmen Palma, per exemple, van contribuir de manera decisiva que el certamen sigui allò que és ara, i la seva imatge recent és deutora en un grau molt alt de Salvador Saura, Ramon Torrente i el mateix Amat. El primer contacte de La Fura dels Baus amb la música clàssica fou al Festival de Música y Danza i, si no ho recordo malament, ja la seva primera actuació fora de Catalunya s'esdevingué també a Granada, en el Festival Internacional de Teatro; en aquest darrer també va jugar un paper important Comediants... i així, tot repassant, arribaríem altra vegada a Pons i la OCG, el nostre punt de partença.

El fet que, aquesta temporada, una institució barcelonina centenària i arrelada com l'Orfeó Català i una molt jove institució granadina igualment arrelada en la seva ciutat com ho és l'OCG col·laborin en el Palau, que Josep Pons faci viatges sovintejats d'anada i tornada entre Granada i Barcelona, representa, ara per ara, la darrera fotografia d'aquesta xarxa invisible de mirades i treballs que, en el segle que fineix, ja han teixit Rusiñol i Falla, García Lorca i Dalí, Gallego Burín, Manuel Ángeles Ortiz, Amat, La Fura dels Baus, potser alguns sense saber-ho, però tot cercant o mostrant allò que és nou, distint, veí..., amb aquesta saludable manera de veure-ho tot com a propi i a l'abast de la mà; enriquits i enriquint-nos.

Es el geni universal de l'arribada  
de la nostra renaixença. En l'hora  
primera d'aquell dia clar en  
que l'...

... una de  
del romanticisme  
veí... poeta de  
una línia...  
...